

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20Co/58/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8218202367
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 01. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8218202367.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a členov senátu JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Viery Kandrikovej v právnej veci žalobcov: 1) Q. O., nar. XX.XX.XXXX, 2) Q. O., nar. XX.XX.XXXX, 3) Q. O., nar. XX.XX.XXXX, 4) G. O., nar. XX.XX.XXXX, 5) W. O., nar. XX.XX.XXXX, všetci bytom O. XX, XXX XX S. S., zast. JUDr. Peter Harakály, advokát so sídlom Mlynská 28, 040 01 Košice, proti žalovanému: KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s., Vienna Insurance Group, so sídlom Štefanovičova 4, 816 23 Bratislava, IČO: 00 585 441, zast. JUDr. Felix Neupauer, advokát so sídlom Dvořákovo nábřeží 8/A, 811 02 Bratislava, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bardejov sp.zn. 5C/47/2018-171 zo dňa 11.06.2020, takto

rozhodol:

I. Potvrďuje sa rozsudok vo výrokoch I. a III.

II. Žalovaný je povinný nahradiť žalobcom trovy odvolacieho konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých rozhodne súd I. inštancie samostatným rozhodnutím.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Bardejov (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že:

„I. Žalovaná je povinná zaplatiť titulom náhrady nemajetkovej ujmy:

žalobcovi v 1. rade sumu 20.000,- Eur, v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku;

žalobkyni v 2. rade sumu 15.000,- Eur, v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku;

žalobcovi v 3. rade sumu 15.000,- Eur, v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku;

žalobkyni v 4. rade sumu 20.000,- Eur, v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku;

žalobkyni v 5. rade sumu 15.000,- Eur, v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

II. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamietá.

III. Žalobcom v 1. až 5. rade priznáva voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu z prisúdenej sumy, o ktorých výške rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.“

Svoje rozhodnutie okrem iného odôvodnil tým, že žalobcovia sa žalobou doručou tunajšiemu súdu dňa 05.11.2018 domáhali voči žalovanej ochrany osobnosti a náhrady nemajetkovej ujmy, každý v sume po 30.000,- eur. Žalobu odôvodnili tým, že dňa 06.11.2016 došlo v smere od obce Malcov na Bardejov k dopravnej nehode, pri ktorej zahynula O. O., nar. XX.XX.XXXX, manželka žalobcu v 1. rade a matka žalobcov v 2. až 5. rade. Dopravnú nehodu zavinila S. J., rod. Q., nar. XX.XX.XXXX, ktorá na uvedenom úseku cesty viedla osobné motorové vozidlo zn. B. E., EČV: O. XXXBD a pri prejazde pravotočivej zákruty neprispôsobila rýchlosť jazdy svojim schopnostiam, vlastnostiam vozidla a poveternostným podmienkam, na mokrej vozovke dostala šmyk, prešla s vozidlom do ľavého jazdného pruhu, kde narazila do oproti idúceho vozidla zn. O. XXX I., EČV: S. XXXDR, ktoré viedol vodič Q.

I. a v ktorom sa viezla aj nebohá O. O.. Na základe toho bola S. J. na základe rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5To/9/2018 zo dňa 10.05.2018 uznaná vinnou zo spáchania prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona v súbehu s prečinom ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona. Za spôsobenú škodu zodpovedá poistený prevádzkovateľ motorového vozidla podľa § 427 Občianskeho zákonníka, resp. poistený vodič podľa § 420 a násl. Občianskeho zákonníka. Prevádzkovateľ vozidla mal v čase škodovej udalosti uzatvorené poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z. u žalovanej. Priamy nárok poškodeného voči poisťovateľovi je daný § 15 zákona č. 381/2001 Z.z. V dôsledku dopravnej nehody spôsobenej S. J. došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcov tak, že bola narušená celistvosť ich rodiny, bolo zasiahnuté do ich súkromného a rodinného života, pričom následky sú neodstrániteľné, neopraviteľné. Strata milovanej manželky a matky veľmi negatívne zasiahla do života žalobcov, ktorí mali so zosnulou veľmi blízky vzťah. Psychická trauma, ktorú žalobcovia touto udalosťou utrpeli, zanechala nezmazateľné stopy a táto tragická udalosť sa navždy vryla do ich života. Tým došlo k zásahu do práva žalobcov na súkromie ako jedného z čiastkových osobnostných práv fyzickej osoby podľa § 11 Občianskeho zákonníka. Tragickou udalosťou žalobcovia utrpeli aj citovú stratu spočívajúcu v nepríjemných pocitoch úzkosti, smútku, zúfalstva a šoku. Spolu prežívaná radosť bola nahradená smútkom a starosťami. Vzhľadom na závažnosť ujmy, ktorá žalobcom vznikla, žiadna z morálnych foriem zadosťučinenia podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka by v danom prípade nepostačovala k tomu, aby bola primerane vyvážená a zmiernená vzniknutá nemajetková ujma. Keďže Občiansky zákonník v § 11 a § 13 priznáva žalobcom ako rodinným príslušníkom obete dopravnej nehody právo požadovať náhradu nemajetkovej ujmy, náhrada tejto ujmy je aj podľa judikatúry ESD krytá povinným zmluvným poistením motorového vozidla. Na podporu svojich tvrdení žalobca poukázal na rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-22/12 zo dňa 24.10.2013. V zmysle tohto rozsudku medzi škody, ktoré sa musia z povinného zmluvného poistenia nahradiť, patrí aj nemajetková ujma, ak možno náhradu tejto ujmy požadovať podľa vnútroštátneho práva. Vnútroštátne právo možnosť náhrady nemajetkovej ujmy priznáva žalobcom v § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka, a preto aj ich ujma je krytá z povinného zmluvného poistenia.

Vo vzťahu k námietke žalovanej týkajúcej sa miestnej príslušnosti tunajšieho súdu súd uvádza, že predmetom tohto konania je náhrada nemajetkovej ujmy v súvislosti so zásahom do osobnostných práv žalobcov, ktorý má základ v dopravnej nehode, pri ktorej prišla o život manželka a matka žalobcov. Je nepochybné, že v zmysle § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému, pričom poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi. Z uvedeného vyplýva, že poisťovateľ, v tomto prípade žalovaná, uhrádza ujmu za pôvodcu tejto ujmy poškodenému. Per analogiam tohto zákonného ustanovenia, ak škodu poškodenému uhrádza poisťovateľ, uhrádza mu aj ujmu, ktorá má pôvod v škodovej udalosti. Vzhľadom na to, že k dopravnej nehode, ktorá mala za následok stratu blízkej osoby žalobcov, došlo v obvode Okresného súdu Bardejov, prichádza do úvahy aplikácia § 19 písm. b) CSP, čo znamená, že tunajší súd je na základe výberu žalobcov súdom miestne príslušným. Z uvedeného dôvodu súd námietke žalovanej týkajúcej sa miestnej príslušnosti tunajšieho súdu nevyhovel.

V súvislosti s námietkou pasívnej vecnej legitímácie žalovanej súd poukazuje na skutočnosť, že aj po rozsudku ESD C-22/12 zo dňa 24.10.2013 ostala judikatúra aj naďalej nejednotná. Súd preto odkazuje na dôvody uvedené v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6MCdo/1/2016 zo dňa 31.07.2017. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov nemožno opomíňať ich účel a zmysel, pričom platí, že súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale sa od neho smie odchýliť, ak to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť a podobne. Súd ďalej poukazuje na právny názor Najvyššieho súdu SR v označenom rozhodnutí, podľa ktorého dôvodom, pre ktorý v čase prejednávanej veci neprichádza do úvahy predloženie veci veľkému senátu bolo to, že v čase nasledujúcim po rozhodnutiach Najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/168/2009 a sp. zn. 3Cdo/301/2012 a zároveň predchádzajúcim rozhodovaním v prejednávanej veci spornú právnu otázku riešil a tiež vyriešil Ústavný súd SR. Tento skutočne vo viacerých ním posudzovaných veciach odmietol sťažnosti poisťovní namietajúcich porušenie základných práv rozhodnutiami všeobecných súdov ustaľujúcimi krytie aj nemajetkovej ujmy pozostalých poistením podľa zákona o povinnom zmluvnom poistení. V rámci odôvodnenia uznesenia z 11.10.2016 sp. zn. III. ÚS 666/2016 ústavný súd uzavrel, že pojem „škoda“ použitý v zákone č. 381/2011 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je ústavne konformným spôsobom interpretovateľný extenzívne tak, že zahŕňa aj nemajetkovú (imateriálnu) ujmu podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti s cieľom maximálnej novej miery rešpektovania cieľov relevantnej újnej regulácie. Aj keď to žalovaná rozporovala, je potrebné uviesť, že takýto záver je potrebné považovať za „obraznú

vnútroštátnu bodku“ s diskúziou na tému krytia nárokov pozostalých po obetiach dopravných nehôd na náhradu nemajetkovej ujmy povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu a pasívnej legitímácie povinných zmluvných poisťovní v konaniach o náhradu nemajetkovej ujmy pred všeobecnými súdmi (k tomu pozri aj rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5Co/41/2019 z 12.12.2019).

Súd prvej inštancie zároveň poukázal na bod 13. odôvodnenia rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/230/2017 zo dňa 28.03.2019, z ktorého vyplýva: „Na zasadnutí občianskoprávneho kolégia dovolacieho súdu, ktoré sa konalo 9. októbra 2018 bolo schválené na uverejnenie v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky aj rozhodnutie z 31. júla 2017 sp. zn. 6 MCdo 1/2016, ktoré bolo publikované v zbierke č. 8/2018 pod č. R 61/2018 v znení právnej vety: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obeť dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná“. V uvedenom rozhodnutí dovolací súd vysvetlil, že pri výklade pojmu škoda pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pretože citovaný zákon bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené toho času platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa pojmy „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“, z čoho je zrejmé, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú a aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú a aj nemajetkovú“.

V súvislosti s prezentovaným právnym názorom súd poskytol žalovanej odpoveď aj na jej argument o neexistencii príčinnej súvislosti medzi dopravnou nehodou a zásahom do osobnostných práv žalobcov, ktorá je týmto daná.

Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti. Pod uvedené je potrebné subsumovať aj právo sekundárnych obetí (rozumieť obeť, ktoré fyzicky ani nemuseli byť prítomné), ktoré v dôsledku straty primárnej obeť pri dopravnej nehode utrpeli ujmu v podobe duševných strastí, smútku, úzkostí, starostí, či beznádeje ako zásahu do ich osobnostných práv.

Zmyslom a cieľom poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov je pokryť z poistenia náhradu ujmy v najširšom význame slova. Riziko vzniku škôd pri prevádzke dopravných prostriedkov je vysoké a nie je opodstatnené obmedzovať poistné plnenie a prenášať ho na osoby, ktoré práve za účelom nepredvídateľných situácií sú povinne zmluvne poistené, vrátane vodičov (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Cdo/228/2012).

Okresný súd mal preukázané, že manželka žalobcu v 1. rade a matka žalobcov v 2. až 5. rade utrpela pri dopravnej nehode dňa 06.11.2016 zranenia, ktorým na mieste podľahla. S. J. ako vinník tejto dopravnej nehody bola za svoje konanie právoplatne odsúdená a bol jej uložený trest odňatia slobody. Nebolo sporné, že povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zn. B. E., EČV: O. L., ktoré v čase dopravnej nehody viedla S. J., bolo uzavreté u žalovanej. Súd mal preukázané, že v súvislosti so stratou blízkej osoby, manželky a matky došlo k výraznému zásahu do osobnostných práv žalobcov.

Súd prvej inštancie mal v konaní jednoznačne preukázané, že v dôsledku dopravnej nehody žalobca v 1. rade stratil svoju manželku. Stratil možnosť rozvíjať svoj osobný vzťah s ňou, zdieľať spoločný život. Úplne náhle a nečakane došlo k prerušeniu vzťahu s blízkou osobou, s ktorou bol v manželskom zväzku 27 rokov. Vykonaným dokazovaním mal súd preukázané, že žalobca v 1. rade smrťou manželky utrpel výraznú ujmu, ktorá poznačila jeho život, ktorý už nie je taký, ako predtým. Kvalita jeho života sa tým nepochybne zhoršila, keď v dôsledku nielen straty manželky, ale aj iných okolností súvisiacich s dopravnou nehodou, sa musí postarať o udržanie rodiny a na jeho pleciach spočíva aj starostlivosť o chorú dcéru - žalobkyňu v 2. rade. V priebehu konania nebolo preukázané, aby ujma žalobcu v 1. rade bola vyšpekulovaná. Žalobkyňa v 5. rade uviedla, že jej otec si mamu nezaslúžil. Žalobca v 1. rade to zdôvodnil tým, že manželka sa hnevala na jeho prácu, keďže robil v herni. Žiadnymi ďalšími výpoveďami žalobcov nebolo preukázané, aby vzťah medzi ich rodičmi bol problematický alebo zlý. Žalobkyňa v 5. rade zároveň dodala, že rodičov považovala za ideálny pár. Žalobca v 3. rade v tejto súvislosti uviedol, že rodičia sa pred ním nehádali a o žiadnych bližších problémoch medzi nimi nemal vedomosť. Smútok, bolestné prežívanie a bezmocnosť pri situácii, ktorú nemožno zvrátiť, ako aj šok z náhlejšej straty milovanej

osoby boli podkladom pre záver súdu o tom, že v spojení s dopravnou nehodou a úmrtím O. O. došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcu v 1. rade, ktorý sa ani na pojednávaní neubrnil slzám.

Pokiaľ ide o nárok žalobkyne v 2. rade, žalovaná strana namietala, že žalobkyňa v 2. rade ako účastníčka dopravnej nehody utrpela mnohé zranenia a trvalé následky, tieto nároky si však môže uplatniť v konaní o náhradu škody na zdraví titulom bolestného, sťaženia spoločenského uplatnenia, etc. S týmto názorom súd zásadne súhlasí, no zároveň pripomína, že predmetom tohto konania nebola otázka náhrady škody na zdraví žalobkyne v 2. rade, ale otázka zásahu do jej osobnostných práv v dôsledku straty matky. V liste, ktorý žalobkyňa súdu predložila, ako aj z výpovede žalobkyne v 4. rade vyplynulo, že vzťah žalobkyne v 2. rade a matky bol blízky. Žalobkyni v 2. rade sa narodila dcéra a bola to matka, ktorá ju odniesla do pôrodnice, bola to ona, ktorá ju usmernila v starostlivosti o malé bábätko, bola to ona, ktorá sa starala, aby mala pre novonarodené dieťa zabezpečenú základnú výbavu v rodičovskom dome. Súd považuje za významné na tomto mieste použiť jednoduchosť jazyka a uviesť, že aj stará múdrosť vraví, že ak človek príde o otca, stratí chlieb, ale ak príde o matku, stratí všetko. V konaní bolo preukázané, že žalobkyňa v 2. rade mala s nebohcou matkou blízky vzťah, že jej matka chýba, že chodí k jej hrobu a že s touto stratou sa nevie zmieriť. Zásah do osobnostných práv žalobkyne v 2. rade bol vykonaným dokazovaním nepochybné preukázaný.

Pokiaľ ide o nárok žalobcov v 3. a 5. rade, súd mal preukázané, že vzťahy medzi týmito dospelými deťmi a nebohcou matkou boli vrelé. Hoci obaja žalobcovia v tom čase pracovali mimo domova, s matkou boli v telefonickom kontakte, vyhľadávali jej blízkosť, hľadali u nej oporu. Súd mal preukázané, že obaja žalobcovia vnímali stratu matky zvlášť citlivo, keď žalobca v 3. rade kvôli matkinej smrti už nevycestoval späť za prácou do Čiech. Prejavom jeho citlivého prežívania bolo aj zistenie, že obviňoval otca z matkinej smrti, čo vyúsťovalo do rodinných konfliktov. Za zmienku stojí aj vyjadrenie žalobcu v 3. rade, že on už domov na Vianoce nechodí, že všetko je úplne inak. Je nepochybné, že Vianoce sú vo všeobecnosti považované za najkrajšie sviatky, počas ktorých ľudia vyhľadávajú blízkosť druhých. Žalobca v 3. rade stratou matky prišiel aj o radosť z prežívania týchto sviatkov, keď už blízkosť rodiny nevyhľadáva. Žalobkyňa v 5. rade stratou matky utrpela ujmu tým, že svoj blízky vzťah s matkou nemôže ďalej budovať a rozvíjať a okrem toho, blízkosť rodiny, ktorú držala pokope matka, už nevyhľadáva a domov nechodí. Aj v týchto prípadoch zásah do osobnostných práv žalobcov bol vykonaným dokazovaním nepochybné preukázaný.

Žalobkyňa v 4. rade bola v čase dopravnej nehody, ktorá ju pripravila o matku, maloletá a žila s ňou v spoločnej domácnosti. Súd mal aj z jej výpovede preukázané, že bola to matka, ktorá rodinu držala pokope, bola ich oporou. Po zistení, že jej mama zomrela, sa zrútila. Stratou matky žalobkyňa v 4. rade utrpela šok, musela vyhľadať aj odbornú pomoc, čo žalovaná strana v konaní nepoprela. Žalobkyňa v 4. rade smrťou matky na prahu dospelosti (v čase matkinej smrti mala 17 rokov) prevzala starostlivosť o spoločnú domácnosť, v ktorej žije s otcom, žalobkyňou v 2. rade a jej malou dcérou K.. Súd mal v konaní preukázané, že osobný život žalobkyne v 4. rade je tým výrazne obmedzený a stratil na požadovanej kvalite, čo potvrdil vo svojej výpovedi aj žalobca v 1. rade. Strata matky výrazne zasiahla do života žalobkyne v 4. rade, pričom jej smútok a bolestné prežívanie bolo cítiť a vidieť aj v priebehu výsluchu na pojednávaní.

Výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je súdom určovaná voľnou úvahou, vždy však s prihliadnutím na zákonné kritériá závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti došlo. Určenie konkrétnej výšky náhrady potom musí zohľadňovať všetky okolnosti konkrétneho prípadu a musí byť v súlade s požiadavkou spravodlivosti. Závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy sa posudzuje najmä s poukazom na jej intenzitu, rozsah a trvanie. V tejto súvislosti je nutné zdôrazniť, že skúmané zásahy vyvolávajú spravidla ujmu dlhotrvajúcu, rozsiahlu a v zásade ničím nereparovateľnú, k čomu došlo aj v tomto prípade.

V spojení s uvedeným súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 4Tdo1402/2015 z 12.04.2016, podľa ktorého pri úvahách o výške náhrady nemajetkovej ujmy treba vychádzať z princípu proporcionality a zohľadňovať okolnosti tak na strane poškodeného (pozostalého) - najmä intenzitu jeho vzťahu so zomretým, ich vek, otázku komplexnej existenčnej závislosti pozostalého od usmrtenej osoby, či prípadné poskytnutie satisfakcie pozostalým, ako aj okolnosti na strane pôvodcu ujmy - najmä jeho postoj k prejednávanej veci, dopad udalostí do jeho duševnej sféry a mieru zavinenia, eventuálne spoluzavinenie usmrtenej osoby. Tvrdenie o preukázaní požadovaných skutočností je na žalobcov. Duševné útrapy spojené s prežívaním usmrtenia blízkej osoby je potrebné pre účely stanovenia výšky náhrady posudzovať primárne z pohľadu obvyčajného (priemerného) človeka a jej prípadné zníženie alebo zvýšenie je možné odvinúť iba od okolností, ktoré sú v rámci trestného konania riadne doložené a preukázané poškodeným. Názor vyplývajúci z tohto rozhodnutia je podľa názoru súdu, pri absencii konkrétne právnu normou definovaných kritérií akceptovateľný bez ohľadu na to, že nejde o

názor najvyššej súdnej autority Slovenskej republiky, ale autority iného členského štátu Európskej únie, s ktorým má však Slovenská republika spoločnú históriu a príbuznú právnu úpravu.

Skúmanie zavinenia poškodeného na vzniku škody (§ 441 Občianskeho zákonníka) vykonáva súd v civilnom sporovom konaní aj bez návrhu (R 22/1979) a skúmanie tejto otázky nespadá do rozsahu viazanosti súdu v civilnom sporovom konaní inými rozhodnutiami (§ 193 tretia veta CSP), pretože trestným rozsudkom o odsúdení žalovaného bol súd prvej inštancie viazaný len v rozsahu rozhodnutia o tom, že bol spáchaný konkrétny skutkovo vymedzený trestný čin a že ho spáchal žalovaný, z čoho vyplýva, že rozhodnutie, ktorým bol páchatel trestného činu uznaný za vinného neznamená, že škoda bola spôsobená výlučne jeho zavinením. Ak sa okrem páchatela trestného činu na vzniku škody podieľalo aj konanie alebo opomenutie poškodeného, nie je súd v civilnom sporovom konaní o nároku na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) pri posúdení spoluzavinenia poškodeného viazaný výrokom o vine páchatela (pozri napríklad rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25Cdo/818/2004 zo dňa 14.10.2004 alebo rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25Cdo/612/2017 zo dňa 31.01.2018).

Vychádzajúc z uvedeného a s poukazom na to, že žiadna zo satisfakcií podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nie je dostatočná vo vzťahu k závažnosti zásahu do osobnostných práv žalobcov, súd priznal žalobcom náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. U všetkých žalobcov zároveň zohľadnil skutočnosť, ktorá nebola sporná, a teda, že manželka a matka žalobcov nebola v čase dopravnej nehody pripútaná bezpečnostným pásom, čím primárna obeť nehody takýmto spôsobom svojím zavinením prispela k vzniknutej ujme. Súd u všetkých žalobcov zohľadnil aj skutočnosť, že vinníčka dopravnej nehody S. J. prejavila ľútosť nad svojím konaním, čo vyplýva z rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5To/9/2018 z 20.05.2018 a sama trpí zlým psychickým stavom, čo v konaní nebolo sporné. Navyše žalobkyňa v 4. rade potvrdila, že S. J. im poslala list, v ktorom mala uviesť, že sa hanbí pred Bohom. Súd zohľadnil aj skutočnosť, že v konaní bola preukázaná nemajetnosť vinníčky dopravnej nehody. Všetky tieto súvislosti viedli súd k záveru, že požadovanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú každý zo žalobcov uplatnil, je potrebné znížiť o 1/3. Na základe toho súd berúc do úvahy spôsobenú ujmu žalobcov v oblasti ich súkromného a rodinného života priznal žalobcovi v 1. rade ako manželovi alebojej a žalobkyňi v 4. rade ako dieťaťu, ktoré stratilo matku pred dovŕšením plnoletosti a jej závislosť na matke bola nepochybná, náhradu nemajetkovej ujmy každému z nich vo výške 20.000,- eur a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Pokiaľ ide o žalobcov v 2., 3. a 5. rade súd navyše zohľadnil aj argument žalovanej, že predsa len ujma, ktorá týmto žalobcom nepochybne vznikla, musí zohľadňovať skutočnosť, že vo všeobecnosti závislosť dieťaťa na matke po dovŕšení plnoletosti a po vytvorení si vlastného životného priestoru, je o čosi menej zásadná ako pri žalobkyňi v 4. rade. Tomu podľa názoru súdu zodpovedá aj charakter a intenzita ujmy súvisiacej so zásahom do osobnostných práv. Na základe toho súd žalobcom v 2., 3. a 5. rade znížil oproti žalobcovi v 1. rade a žalobkyňi v 4. rade náhradu nemajetkovej ujmy, u každého o 5.000,- eur, a preto žalobu v prevyšujúcej časti nad sumu 15.000,- eur u všetkých troch, zamietol.

V súvislosti s vysloveným záverom súd príkladmo poukazuje napr. na rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš č.k. 7C/256/2011-184 z 29. januára 2013 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č.k. 8C/264/2013-223 z 28. októbra 2013, ktorými bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za smrť manželke zomrelého vo výške 20.000,- eur.

O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol v súlade s § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Žalobcovia v 1. až 5. rade boli v konaní úspešní v základe nároku, keďže priznanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch závisí na úvahe súdu. Preto majú nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu z prisúdenej sumy.

2. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalovaný, ktorý navrhol odvolaciemu súdu, aby napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietne. Žalovaný má za to, že okresný súd sa v rozsudku dostatočne nevysporiadal s relevantnou právnou argumentáciou žalovaného a konštantnou rozhodovacou činnosťou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“), k otázke, resp. absencii, priamej príčinnej súvislosti medzi dopravnou nehodou ako takou a zásahom do osobnostných práv žalobcov (viď ďalej), čo je v rozpore s § 220 ods. 3 CSP, čím zaťažil rozsudok vadou arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti, a vo výsledku tak aj vec vo vzťahu k žalovanému nesprávne právne posúdil. Žalovaný má taktiež za to, že rozsudok je zaťažený vadou arbitrárnosti aj v časti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy žalobcom.

Pokiaľ už okresný súd mal za to, že žalovaný je v konaní pasívne vecne legitimovaný, a že teda pre účely Zákona o PZP je nemajetková ujma pozostalých po obetiach dopravných nehôd užšou kategóriou „škody na zdraví“, bolo z jeho strany nevyhnutné dôsledne sa zaoberať atribútmi vzniku zodpovednosti

za škodu, t.j. protiprávnosťou konania, vznikom škody v dôsledku protiprávneho konania, a to vo vzťahu k žalovanému a v kontexte celého Zákona o PZP.

Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy ako (priama) príčina škody existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu.“ (mutatis mutandis Rozsudok NS SR z 30.07.2009 sp.zn. 1 Cdo 129/2008, Rozsudok NS SR z 30.06.2010 sp.zn. 5 Cdo 126/2009, Rozsudok NS SR z 31.07.2012 sp.zn. 6 Cdo 89/2011, Uznesenie NS SR z 23.04.2014 sp.zn. 6 MCdo 7/2013 atď.).

K tomuto viď Uznesenie NS SR z 05.12.2013, sp. zn. 3 Cdo 18/2013, v zmysle ktorého „Osobitný proces, výsledkom ktorého bolo publikovanie rozhodnutia najvyššieho súdu v zbierke ako R 111/1998, priznáva tomuto rozhodnutiu osobitný význam. Výklad najvyššieho súdu, ktorý v ňom podal, nie je sice právne (de iure) záväzný, fakticky (de facto) má ale vysokú vecnú autoritu. I keď judikatúra najvyššieho súdu nie je formálne záväzná, ipso iure normatívnu silu má, a to tak vo vertikálnej línii (voči súdom nižších stupňov), ako aj v horizontálnej línii (medzi jednotlivými senátmi a kolégiami najvyššieho súdu navzájom). Nemožno prehliadať podstatný rozdiel medzi rozhodnutím nepublikovaným v zbierke (ďalej len „nepublikované rozhodnutie“) a rozhodnutím, ktoré bolo na podklade zákonom určenej procedúry navrhovania a schvaľovania osobitným orgánom najvyššieho súdu uverejnené v zbierke (ďalej len „publikované rozhodnutie“). Pokiaľ nepublikované rozhodnutie najvyššieho súdu vyjadruje názor členov senátu (resp. väčšiny členov senátu) najvyššieho súdu v individuálne ním prejednáwanej veci, názor vyjadrený v publikovanom rozhodnutí je zároveň zovšeobecňujúcim názorom (relevantnej väčšiny) členov kolégia najvyššieho súdu, ktoré vždy tvorí viacero senátov. Názor vyjadrený v nepublikovanom rozhodnutí sa v tomto zmysle prípadne (ak vec prejednávajúci senát dospeje k záveru, že sú pre to splnené podmienky) môže odkloniť či odchyliť od názoru vyjadreného v publikovanom rozhodnutí, tým ale ešte bez ďalšieho nedochádza k „prekonaniu“ názoru, na ktorom spočíva publikované rozhodnutie. 19 3 Cdo 18/2013 O „prekonaní“ (relevantnom zavŕšení procesu odklonenia sa od) názoru vyjadreného v publikovanom rozhodnutí možno hovoriť iba vtedy, ak je toto „prekonanie“ výsledkom v zákone predpísaného postupu najvyššieho súdu (§ 21 ods. 3 písm. a/ a b/ a § 22 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Keďže právny názor najvyššieho súdu publikovaný pod R 111/1998 nebol dosiaľ vo vyššie uvedenom zmysle „prekonaný“, nebol ani v preskúmvanej veci daný dôvod pre jeho nezohľadnenie.“

V tejto súvislosti potom poukázal na Rozsudok NS SR z 30. januára 2007, sp. zn. 2 Cdo/73/2006, uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 61/2008, v zmysle ktorého, „príчинná súvislosť medzi poškodením zdravia žalobcov a protiprávnym konaním žalovaného nie je daná, ak poškodenie zdravia spočíva v udalosti, ktorá je už sama o sebe následkom protiprávneho konania žalovaného. O takýto prípad ide aj vtedy, ak poškodenie zdravia žalobcov bolo výsledkom ich reakcie na smrteľný úraz ich syna.“ (rovnako napr. R 7/1979).

Uvedený princíp je obdobne premietnutý aj priamo v § 5 ods. 1 písm. h) Zákona o PZP, v zmysle ktorého „poistiteľ nenahradí za poisteného škodu, ak ide o zodpovednosť za škodu, ktorej vznik nie je v príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou.“

Vzhľadom na skutočnosť, že vo vzťahu k Žalovanému je poistnou udalosťou Dopravná nehoda, a zásah do osobnostných práv Žalobcov nastal sprostredkované v dôsledku reakcie na už primárne a priame následky tejto dopravnej nehody - úmrtie ich rodinného príslušníka, neexistuje vo vzťahu k Žalobcom a uplatňovanej nemajetkovej ujme priama príčinná súvislosť s poistnou udalosťou ako takou v zmysle § 5 ods. 1 písm. h) Zákona o PZP.

Z vyššie uvedených dôvodov má za to, že aj v prípade akceptovania premisy, že pod škodu na zdraví je možné extenzívnym výkladom zahŕňať aj nemajetkovú ujmu pozostalých, je potom poistovateľ - žalovaný priamo zo Zákona o PZP de facto aj de iure oslobodený od povinnosti plniť za poisteného škodu (nemajetkovú ujmu), a to práve z dôvodu absencie priamej príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou.

Žalovaný považuje za absurdné, aby sa pri výklade „škody“ potom zo strany žalobcov všeobecne vybrali „čerešničky“ a súdy ich bez ďalšieho nekriticky akceptovali, ale je potom potrebné k týmto nárokom ako k škode pristupovať v celku, a so všetkými, nie len pre žalobcov vo všeobecnosti pozitívnymi dopadmi.

Uvedenej argumentácii žalovaného sa okresný súd relevantne nevenoval na žiadnom mieste Rozsudku, v rozpore s požiadavkou na dôkladné odôvodnenie odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe NS SR citovanej vyššie.

Ako vyplýva z citovanej ustálenej rozhodovacej praxe NS SR, v prípade nárokov škodovej povahy (pod ktoré okresný súd nemajetkovú ujmu pozostalých subsumuje), príčinná súvislosť musí byť priama a nestačí, aby bola iba sprostredkovaná, nakoľko pri akceptácii takého výkladu by bolo možné ju odvodzovať „donekonečna“. Práve z uvedeného dôvodu Zákon o PZP obsahuje zákonnú výluk z

povinnosti plniť za poisteného, pokiaľ škoda nie je v priamej príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou vo všeobecnosti. Povinnosť poisťovateľa hradiť za poisteného tak Zákon o PZP obmedzuje na nároky vzniknuté výlučne v priamej príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou, t.j. jej priamym účastníkom, alebo osobám, ktorým v dôsledku dopravnej nehody vznikla škoda, avšak opäť priamo, na majetku (napr. poškodené zvodidlá, dopravné značenie, iné hnutelné či nehnuteľné veci priamo poškodené škodovým dejom atď.). Takýmito osobami však žalobcovia nie sú (viď vyššie citované rozhodnutie R 61/2008).

3. K odvolaniu žalovaného sa vyjadrili žalobcovia, ktorí navrhli odvolaciemu súdu, aby napadnutý rozsudok v napadnutej časti ako vecne správny potvrdil a priznal im právnu náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Vo vyjadrení ďalej žalobcovia uviedli, žalovaný podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie z dôvodu inej vady konania, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci ako aj z dôvodu, že rozhodnutie okresného súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia. Podľa žalovaného sa okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nedostatočne vysporiadal s relevantnou námietkou absencie priamej príčinnej súvislosti medzi dopravnou nehodou zo dňa 06.11.2016 a zásahom do osobnostných práv žalobcov. Tým zaťažil rozsudok vadou arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti a vo výsledku vec nesprávne právne posúdil, Rovnaká vada sa týka aj posúdenia výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy žalobcov. Následne žalovaný analogicky poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/32/2007 zo dňa 29.03.2007, podľa ktorého ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastáva. Príčinou vzniku škody totiž nie je skutočnosť, ktorá je už sama následkom. Zodpovednosť však nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. Vzťah príčiny a následku musí byť priamy. Tiež poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.2cdo/73/2006 zo dňa 30.01.2007, podľa ktorého príčinná súvislosť medzi poškodením zdravia žalobcov a protiprávnym konaním žalovaného nie je daná, ak poškodenie zdravia spočíva v udalosti, ktorá je už sama o sebe následkom protiprávneho konania žalovaného. O taký prípad ide aj vtedy, ak poškodenie zdravia žalobcov bolo výsledkom ich reakcie na smrteľný úraz ich syna. V súvislosti s tým žalovaný poukázal na ustanovenie § 5 ods. 1 písm. h) zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z.z.“), podľa ktorého poisťiteľ nenahradí za poisteného škodu, ak ide o zodpovednosť za škodu, ktorej vznik nie je v príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou. Tiež poukázal na rozsudok Európskeho súdneho dvora vo veci C-350/14 zo dňa 10.12.2015, ktorý ujmu pozostalých súvisiacu s úmrtím osoby pri dopravnej nehode túto opakovanú a na viacerých miestach označuje ako nepriame následky tejto nehody.

Žalobcovia sa stotožňujú s vyššie uvedeným právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ohľadom nevyhnutnosti priamej príčinnej súvislosti. Ani tieto právne názory však nevyklúčujú oprávnenosť nárokov žalobcov. Títo sa v konaní totiž nedomáhali náhrady škody na zdraví, ktorá im vznikla v reakcii na úmrtie ich blízkej osoby (manželky, resp. matky). Teda sa nedomáhali náhrady škody, ktorá im vznikla ako následok udalosti, ktorá je už sama o sebe následkom protiprávneho konania. Žalovaný nesprávne interpretuje, za akú ujmu sa žalobcovia domáhali náhrady a následne z toho vyvodzuje mylne konštrukt nepriamej príčinnej súvislosti.

Nemajetková ujma spôsobená žalobcom úmrtím im blízkej osoby (manželky a matky) nie je nepriamym, ale naopak priamym dôsledkom konania pôvodcu protiprávneho zásahu. Podstata nemajetkovej ujmy totiž spočíva v pretrhnutí, zničení a deštrukcii rodinných, citových, emocionálnych či iných väzieb dotknutých osôb s ich blízkou osobou. K tomuto následku došlo priamo smrťou tejto blízkej osoby a nie až ako dôsledok či reakcia na smrť. Pretrhnutie týchto väzieb žalobcov nastalo súčasne priamo so smrťou blízkej osoby a v jej okamihu. Teda pretrhnutie či zníženie väzieb, na ktorých utváranie má osoba v rámci práva na súkromný a rodinný život, v širšom zmysle v rámci práva na ochranu vlastnej osobnosti, právo, nastáva priamo ako následok konania pôvodcu neoprávneného zásahu súčasne so smrťou blízkej osoby a nie až ako následok následku, Teda je zachovaná väzba priamej príčinnej súvislosti. Samozrejme, pretrhnutie týchto väzieb ako podstata nemajetkovej ujmy, sa prejavuje aj rôznymi reakciami osôb (smútok, beznádej a pod.), ale ide len o prejavy a vyjadrenie samotnej nemajetkovej ujmy, nie o jej samotnú podstatu. Jej podstata, a to pretrhnutie väzieb nastáva súčasne so smrťou blízkej osoby ako priamy následok protiprávneho zásahu.

Neobstojí teda argumentácia žalovaného ani jeho poukaz na uvedené rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, pretože rozhodnutie okresného súdu tieto právne názory nespochybňuje a je s nimi v súlade.

Napokon žalobcovia už v priebehu konania poukázali na rozhodnutie Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky sp. zn. 6MCdo/1/2016 zo dňa 31.07.2017, kde Najvyšší súd SR právne uzavrel, že je daná pasívna legitímácia poisťovateľa škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla v prípade nárokov osôb na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej úmrtím blízkej osoby vyvolaného prevádzkou motorového vozidla. Uvedené rozhodnutie bolo uverejnené v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutie súdov SR pod R 61/2018. Taktiež žalobcovia poukázali na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky č.k. III. ÚS 666/2016-36 zo dňa 11.10.2016, v ktorom súd v súvislosti so sťažnosťou poisťovateľa namietajúceho ústavnosť súdnych rozhodnutí, ktoré ho zaviazali na povinnosť uhradiť z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla aj nemajetkovú ujmu, zaoberal otázkou výkladu pojmu škoda v slovenskom právnom poriadku a otázkou, či tento pojem v súvislosti s povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zahŕňa aj nemajetkovú ujmu. Ústavný súd Slovenskej republiky konštatoval, že úlohou súdov pri rozhodovaní je ustáliť či extenzívny výklad pojmu škoda použitého v zákone o povinnom zmluvnom poistení bude viesť k aplikácii práva contra legem alebo či, naopak, zaužívané výkladové postupy a rešpektovanie súvislostí dotknutých právnych inštitútov a kategórií umožňuje zmysluplne zahrnúť pod zákonnú terminológiu aj nemajetkovú (imateriálnu) ujmu aprobovanú in abstracto v ustanoveniach Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti. Pokiaľ súdy postupovali podľa druhej z uvedených možností, Ústavný súd Slovenskej republiky to nepovažoval za prejav svojvôle vedúcej k ústavnej neudržateľnosti.

Obe rozhodnutia je možné považovať za rozhodnutia najvyšších súdnych autorít a za ustálenú rozhodovaciu prax. Sporná otázka priamej príčinnej súvislosti predchádza samotnému riešeniu spornej otázky možnosti pasívnej legitímácie poisťovateľa zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy a pokiaľ najvyššie súdne autority zaujali v tomto smere vyššie uvádzané právne názory, museli prekonať aj sporný aspekt priamej príčinnej súvislosti namietanej zo strany žalovaného a prvok priamej príčinnej súvislosti považovali v tomto prípade za daný.

4. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“) na základe odvolania žalovaného preskúmal rozsudok v jeho napadnutej časti, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a § 380 CSP v spojení s ust. § 470 ods. 1 a 2 veta prvá CSP, bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že rozsudok je v napadnutej časti vecne správny.

Súd prvej inštancie vo veci v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodенý správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje, a len pre zdôraznenie správnosti a v nadväznosti na odvolacie námietky dopĺňa.

5. V zmysle ust. § 380 ods. 1 CSP, odvolací súd je odvolacími dôvodmi viazaný. Preto odvolací súd preskúmal rozsudok v jeho napadnutej časti vo vzťahu k dôvodom uvedeným v odvolaní.

6. Prioritnou odvolacou námietkou odvolateľa je, že poisťovňa nie je pasívne v spore legitimovaná a absentuje kauzálny nexus medzi škodou a porušením právnej povinnosti.

7. Odvolací súd v súvislosti s neopodstatnenosťou odvolacích námietok odvolateľa pripomína, že Súdny dvor EU Rozsudkom (druhá komora) z 24. októbra 2013 vo veci C-22/12, Katarína Haasová proti Rastislavovi Petříkovi a Blanke Holingovej v bodoch:

54 Na základe žiadneho ustanovenia v prvej, druhej ani tretej smernici nemožno dospieť k záveru, že normotvorca Únie si želal zúžiť ochranu zaručenú týmito smernicami len na osoby, ktoré sa priamo zúčastnili na škodovej udalosti.

55 Členské štáty teda majú zaručiť, aby náhrada škody podľa ich vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody, bola krytá povinným poistením v určitých minimálnych sumách určených v článku 1 ods. 2 druhej smernice.

56 V prejednávanej veci by to tak malo byť, pretože podľa informácií, ktoré poskytol vnútroštátny súd, majú osoby nachádzajúce sa v postavení pani Haasovej a jej dcéry v súlade s § 11 a 13 českého Občianskeho zákonníka nárok na náhradu nemajetkovej ujmy utrpenej v dôsledku úmrtia ich manžela, resp. otca.

57 Tento záver nemôže spochybniť ani okolnosť predložená slovenskou vládou, podľa ktorej tieto paragrafy patria do tej časti českého i slovenského Občianskeho zákonníka, ktorá sa týka zásahov do ochrany osobnosti a ktorá je v zmysle týchto zákonníkov nezávislá od časti týkajúcej sa zodpovednosti za škodu v pravom zmysle slova.

58 Keďže totiž zodpovednosť poisteného, ktorá podľa vnútroštátneho súdu v tomto prípade vyplýva z § 11 a 13 českého Občianskeho zákonníka, vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu, nič nenasvedčuje, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú uvedené smernice.

59 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na prvú položenú otázku odpovedať tak, že článok 3 ods. 1 prvej smernice, článok 1 ods. 1 a 2 druhej smernice a článok 1 prvý odsek tretej smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.

8. Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná (Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. júla 2017 sp. zn. 6 MCdo 1/2016 rozsudok č. 61 uverejnený v Zbierke stanovísk a rozhodnutí súdov SR 8/2018).

Pre posúdenie otázky pasívnej legitimácie poisťovne je rozhodujúce riešenie otázky, čo treba rozumieť pod pojmom škoda (použitým v ZoPZP). Pre účely tohto zákona treba pojem škoda vykladať extenzívne v tom zmysle, že tento pojem zahŕňa aj nemajetkovú ujmu, ktorej náhrada patrí pozostalým (po blízkej osobe, usmrtenej pri dopravnej nehode v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla) z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv, spočívajúci v zásahu do ich práva na súkromný a rodinný život. Účelom poistenia za škody spôsobené prevádzkou motorových vozidiel je zmierniť dôsledky škôd, ku ktorým došlo v súvislosti s touto prevádzkou. Aj podľa dôvodovej správy k zodpovednostnému zákonu je usmrtenie pri dopravnej nehode najzávažnejším dôsledkom tejto udalosti. Pokiaľ podľa súdnej praxe usmrtenie pri dopravnej nehode vyvoláva nielen občianskoprávnu zodpovednosť za škodu, ale aj občianskoprávnu zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musí byť aj táto zodpovednosť predmetom poistného krytia.

Ak by mal platiť výklad pojmu škoda vychádzajúci z textu ZoPZP (gramatický výklad), resp. výklad vychádzajúci výlučne z ustanovení O. z. o zodpovednosti za škodu, Rozhodnutia vo veciach občianskoprávných Zbierka stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR 8/2018, teda ak by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých nemala byť predmetom poistného krytia, prinášalo by to značné majetkové riziko subjektov zodpovedajúcich za takúto nemajetkovú ujmu, ktoré by v individuálnych prípadoch mohlo viesť aj k ich bankrotu. Zároveň by to však mohlo znamenať aj neistotu pozostalých v tom smere, či im prisúdená náhrada bude aj skutočne poskytnutá, resp. riziko, že v prípadoch insolvencie (platobnej neschopnosti) zodpovedného subjektu táto nebude vymožitelná. Neprijateľnosť týchto dôsledkov vyžaduje extenzívnu interpretáciu pojmu škoda pre účely ZoPZP tak, že doň patrí aj náhrada nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých a teda že aj táto náhrada je predmetom poistného krytia. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov totiž nemožno opomínať ich účel a zmysel, pričom platí, že súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale sa od neho smie (a dokonca musí) odchýliť, ak to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť a pod. Rozširujúci výklad pojmu škoda pre účely zodpovednostného zákona je pritom aj ústavne konformným, pretože zmierňuje, resp. odstraňuje disproporciu medzi zákonným úrazovým poistením, t.j. poistením pri pracovných úrazoch, a povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou motorového vozidla. Ak totiž dôjde pri dopravnej nehode k úmrtiu zamestnanca, ustanovenie § 94 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (v znení neskorších zmien a doplnení) zakladá pozostalým, ktorými sú manžel alebo manželka a nezaopatrené dieťa, nárok na jednorazové odškodnenie vo výške 730-násobku denného vymeriavacieho základu, najviac však vo výške 46.485,40 eura (u manžela alebo manželky). Toto odškodnenie, i keď je limitované, nie je nič iné ako náhrada nemajetkovej ujmy, poskytovaná z úrazového poistenia. Niet žiadneho rozumného dôvodu, pre ktorý by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých pri usmrtení ich blízkeho ako zamestnanca pri dopravnej nehode mala byť predmetom poistného krytia (aj keď podľa iného zákona), zatiaľ čo v prípadoch, ak by nešlo o zamestnanca, by to tak byť nemalo.

Pri výklade pojmu škoda pre účely ZoPZP treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve. Zodpovednostný zákon bol totiž výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené t. č. platnou Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa termíny „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“. Komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú aj nemajetkovú (tu por. napr. rozsudok SD EÚ zo 6. mája 2010 vo veci C-63/09 Axel Walz proti Clickair SA).

Napokon bez významu tu podľa dovolacieho súdu nemôže byť ani to, že k správne chápaniu pojmu škoda aj súvislosti zodpovednosti za ňu v komunitárnom práve nemožno dospieť izolovane od základov, na ktorých bolo komunitárne právo budované, teda na jednej strane od právnych poriadkov tých členských štátov Európskej únie, ktorých demokratické fungovanie nebolo (na rozdiel od situácie v dnešných tzv. postsocialistických štátoch) prerušené, na druhej strane potom aj od tých historických prameňov práva na území dnešnej Slovenskej republiky (niekdajšieho Československa), o ktorých demokratickom pôvode (charaktere) nevznikol dôvod pochybovať.

9. Samotné súdne konanie, ktorým sa završuje poskytovanie súdnej ochrany musí byť logickým a právnym vyústením doterajšieho priebehu a výsledkov konania pri rešpektovaní zásad spravodlivého súdneho konania pri jeho vydaní musia byť zachované formálne a obsahové náležitosti s dôrazom na zrozumiteľnosť, určitosť, jasnosť a súlad jeho skutkových a právnych dôvodov vo vzťahu k jeho výroku. Logickým a právnym vyústením doterajšieho priebehu a výsledkov konania za rešpektovania zásad (princípov spravodlivého súdneho konania), najmä zabezpečenia spravodlivej úpravy pomerov medzi stranami sporu je vyhovenie žalobe v takom rozsahu, ako rozhodol okresný súd. Je navyše pochybnosti zrejmé, že k úmrtiu milovanej manželky a matky by nedošlo, ak by dopravnú nehodu nespôsobila tretia osoba, ktorá bola poistená u žalovaného, preto odvolateľ úspešný v tomto konaní byť nemohol. Navyše priznaná výška nemajetkovej ujmy zodpovedá kritériám primeranosti so zreteľom na intenzitu vzťahov medzi žalobcami a nebohú manželkou a mamou.

10. Ústavný súd SR sa vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutia v náleze III. ÚS 119/03-30. Vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. uplatnenie nárokov a obranu proti takémuto uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

11. S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že súd prvej inštancie zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré žalobe vyhovel; jeho rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, porušujúce fair trial proces, navyše poskytol všetky odpovede aj na námietky v odvolaní, s ktorými sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje (§ 387 ods. 1, 2 CSP).

12. Judikatúra súdov vrátane európskeho súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia (porov. rozsudok Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-III; rozsudok Higginsová a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998, sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I; uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/04).

13. Odvolací súd rozhodol postupom podľa § 387 ods. 1, 2 CSP so stotožnením sa s dôvodmi prvoinštančného rozsudku a rozsudok ako vecne správny potvrdil.

14. Správne výroky vo veci samej zodpovedajú aj správne výroky o trovách konania.

15. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní boli úspešní žalobcovia, preto im vznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči neúspešnému žalovanému v rozsahu 100 %. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

16. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).